

Ministerstvo životního prostředí
Odbor posuzování vlivů na ŽP a integrované prevence
Vršovická 1442/65
Praha 10
100 10

Věc: Přípomínky k dokumentaci EIA k záměru MZP 102 Plavební stupeň Děčín

Vážená paní ředitelko,

Zasílám připomínky sdružení Arnika k hodnocení vlivů stavby Plavebního stupně Děčín na životní prostředí. Jsem přesvědčena, že **záměr má významně negativní vliv na druhy a stanoviště chráněné evropskou soustavou Natura 2000**. Důvody, které mne k tomu vedou, jsou rozvedeny v následujícím textu:

Zdůvodnění potřebnosti záměru

Posouzení potřebnosti stavby a její ekonomické návratnosti vychází z obtížně doložitelných dat. Je dogmaticky předpokládán prudký nárůst lodní dopravy. Zohledněny nejsou zkušenosti z Německa, kde poptávka po lodní dopravě klesá i přes nemalé investice do labské vodní cesty v uplynulých desetiletích. Současně zpracování dokumentace EIA mylně uvažuje posuzovanou stavbu jako řešení ekonomické splavnosti celého toku Labe od Hamburgu po Přelouč. Je to zřejmý nesmysl, neboť dosah této stavby je max. 9km a úseky s problematickou splavností jsou u nás v řádu desítek kilometrů v Čechách i v Německu. Je zřejmé, tento mylný předpoklad – že totiž realizace Plavebního stupně Děčín vrátí lodní nákladní dopravě u nás její konkurenceschopnost – by mohl platit jedině dílčím způsobem v případě, že by následovaly další investičně náročné a především ekologicky problematické dopravní stavby a to nejen na území ČR, ale také v Německu. Při srovnávání externích nákladů jednotlivých druhů dopravy vyjádřených na tunokilometr se nebere v úvahu skutečnost, že doprava po vodní cestě je výrazně delší než železniční nebo silniční.

Varianty

Nejsou posouzeny jiné varianty, než stavba plavebního stupně. Rozdíl mezi variantou 1 a variantou 1B je přitom pouze v doprovodných projektech, které až na rybí přechod nejsou součástí Plavebního stupně Děčín a nemohou tak zmírnit vlastní dopad stavby na kontinuitu řeky, ztrátu proudění a meziroční kolísání hladin. Bez průkazných podkladů je varianta 1B předkládána jako „přírodě prospěšnější“, nežli varianta nulová, tedy ponechání současného koryta samovolným přírodním procesům. Není připouštěna možnost řešení splavnosti jinak, než příčnou stavbou v korytě, přestože při vrácení dokumentace k přepracování toto posouzení MŽP požadovalo.

Vizualizace

Mezi vizualizacemi není čelní pohled. Součástí dokumentace je pouze náhled po proudu nebo z výšky.

Rozšíření plavební dráhy, prohrábky

Chybí podrobnější posouzení dopadů těchto zásahů na území CHKO a EVL, zejména na populaci bobra (možný další úbytek teritoria, zdrojů potravy), druhů vázaných na říční nivu a dno řeky.

Koncentrační výhony pod PSD

Jedná se o další, s PSD nesouvisející stavby, které se nacházejí v CHKO a v EVL. Předmětem ochrany je i samotný biotop řeky Labe. Záměr by měl být samostatně posouzen, zejména jeho dopad na druhy a biotopy chráněné Naturou 2000.

Některé části dokumentace je prezentují jako ekologická opatření, ve skutečnosti se však jedná o opatření ke zlepšení plavebních podmínek.

Revitalizace v ústí Ploučnice

Další stavba nesouvisějící se záměrem, která by měla být posuzována samostatně. Reaguje na změnu hydrologických poměrů po vzduť hladiny v Labi. Presentována je jako opatření ke zmírnění dopadu záměru na životní prostředí. Koryto Ploučnice je však navrženo velmi technicky, nikoliv přírodě blízké. Také samotné úpravy terénu a zeleně by představovaly spíše zlepšení pobytových podmínek pro obyvatele Děčína, než vytvoření náhrady za přirozené biotopy zaplavené PSD.

Revitalizace ústí Jílovského potoka

Nesouvisí se záměrem. Opatření se nachází v intravilánu, neznamená plnou náhradu za biotopy, které zaniknou ve volné krajině. Nelze s jistotou předpokládat, že nově vytvořené biotopy skutečně osídlí životaschopné populace chráněných živočichů, např. bobrů. V zastavěném prostoru nevznikne plnohodnotné teritorium, nutně by zde docházelo k plašení lidmi či psy.

Revitalizace nad Křešicemi

Jak došel autor k přesvědčení, že nově vytvořené biotopy budou dostatečně životaschopné a skutečně osídlené jmenovanými živočichy a rostlinami? Proběhly nějaké srovnatelné realizace, které jsou prokazatelně životaschopné?

Realizace opět nesouvisí se záměrem a současný stav legislativy neumožňuje povinnost investora ji realizovat (nebude zřejmě součástí stavebního povolení, lze ji snadno vyřadit z důvodů úsporných opatření“)

Navýšení podélné hráze nad ústím toku Kamenička a u Boletic

Realizace opět nesouvisí se záměrem, a spíše než o opatření ke zmírnění negativního dopadu stavby na životní prostředí se jedná o opatření k nadlepšení plavebních podmínek. Zajistí zachování vyšší hladiny v plavební dráze i v případě vzduť.

Zajištění bezpečné poproudí migrace ryb

Je takové zařízení provozováno jinde? Jak bude zajištěna údržba ochranných zařízení, aby byla zachována jejich funkčnost a dlouhodobá životnost? Lze zabránit mechanickému poškození česlí a snižování účinnosti světelných plašičů při zakalené vodě? Zajištění maximální průchodnosti zejména pro mladé lososy a pro úhoře by nemělo záviset na lidském faktoru a ekonomických podmínkách.

Skutečná průchodnost migrujících ryb není podložena faktickými údaji (procento průchodnosti pro jednotlivé druhy). Skutečnost, že PSD představuje překážku pro téměř veškerou populaci úhoře říčního a lososa obecného v Čechách, není dostatečně zohledněna (kumulativní vlivy).

Dopad záměru na stanoviště 3270

Vzduť PSD dojde k zaplavení šterkových náplavů, které se sice nacházejí mimo EVL, jejich reprezentativnost a kvalita je však vysoká. Jde o lokality, jejichž urychlené zařazení do národního seznamu lokalit soustavy Natura 2000 bylo požadováno Evropskou komisí na biogeografickém semináři v Průhonicích (březen 2011).

Zaplavením a oddělením dříve komunikujících biotopů dojde zároveň k ochuzení tzv. semenné banky, kde pro řekou nesená semena bude PSD znamenat také překážku.

Předpoklad, že vytvořením výhonů vzniknou nová stanoviště 3270, není dostatečně ověřen. Problematický je tento předpoklad zejména v oblastech předpokládaného vzduť (ústí Ploučnice, ústí Jílovského potoka, nad horní rejdou PSD, nad Křešicemi), neboť právě na vzduť úsecích Labe i Vltavy šterkové náplavy díky omezení kolísání hladin a pohybu sedimentů v minulosti vymizely. Proto i hodnocení vlivu nelze zjednodušeně „sčítat a odčítat“ a zlehčovat tak negativní dopad PSD na stanoviště 3270.

Dopad na populaci lososa evropského

V doplněné verzi dokumentace je již správně používán český název „losos obecný“. Přesto se místy stále objevuje název „losos atlantský“.

Autor hodnocení tvrdí, že „Velikost rybního přechodu, morfologie koryta a navrhovaný průtok přechodem jsou zárukou, že budou vytvořeny podmínky pro migraci všech druhů ryb osidlujících Labe i s ohledem na perspektivní druhy.“ Pojem „perspektivní druhy“ není však v dokumentu vysvětlen, není zřejmé, co je jím označeno. Slovo „záruka“ se vztahuje pouze k vytvoření podmínek, nikoliv k samotnému využití pro migrace. Rybní přechod je vždy pouze zmírňujícím opatřením, které nemůže plně kompenzovat původní migrační kontinuum.

V popisu česlí malé vodní elektrárny (MVE) není popsána a hodnocena údržba česlí. Konstrukce takto obrovských česlí (při šířce mříží 6 mm) bude čelit mnoha vlivům, které ji mohou poškozovat. Nutné je proto vyhodnocení návrhu údržby navržených česlí, aby byla zachována jejich funkčnost. Vyloučení vlivů na lososa obecného v EVL České Švýcarsko a Horní Kamenice a saských lokalitách soustavy Natura 2000 je mylné, populace lososa je propojená a ovlivnění jedné části má vliv na ostatní. Míru tohoto vlivu je třeba hodnotit.

Nesprávné je tvrzení, že význam Labe v EVL Labské údolí pro přirozenou reprodukci lososa lze spatřovat ve funkci tahové cesty na trdliště v přítocích v horní části povodí. Lososi se však prokazatelně (např. 2002 a 2011) třou (resp. pokoušejí třít) i v dolním toku Kamenice vlévající se do Labe v Hřensku. Není zřejmé, na čem autor zakládá tvrzení, že „Dosavadní vědecké poznatky a praktické zkušenosti s provozem podobných zařízení v Evropě odůvodňují předpoklad vysoké účinnosti“. Takové tvrzení vyžaduje citaci zdrojů. Tvrzení, že „je ... otázkou ... zda rozhodnutí o ochraně druhu v EVL Dolní Ploučnice a EVL Horní Ploučnice nebylo jen administrativním aktem“ svědčí o bazálním nepochopení repatriačního programu pro lososa i o neznalosti principů přípravy soustavy Natura 2000, což je v případě autorizovaného hodnotitele obzvláště zarážející. Repatriační program je v prvních fázích založen na vysazování plůdku a juvenilů do omezeného počtu vhodných toků v povodí dolního Labe. Mezi tyto toky patří i Ještědský potok v horním povodí Ploučnice, která je tak zásadním koridorem pro tah mladých lososů (smoltů). Z důvodu ochrany lososů v souladu s pokyny Evropské komise zde byly vymezeny i evropsky významné lokality, a to bez ohledu na potenciál samotné Ploučnice (zejména na dolním toku) pro reprodukci lososů. V letech 1998 – 2005 bylo do povodí Ploučnice vysazeno více jedinců, než do povodí Kamenice.

V otázce migrační průchodnosti Ploučnice autor místo hodnocení kumulativních vlivů pokládá stávající vlivy za od záměru oddělené a de facto jej ospravedlňující. To je z principu logiky kumulativních vlivů nepřijatelné. Celé hodnocení kumulativních vlivů (kap. 4.4 na str. 134) pouze vlivy zmiňuje, ale nikterak nehodnotí.

Autor při srovnání variant považuje vliv varianty 1B za „mnohem méně významný“ a na základě toho určuje „mírně negativní vliv“. Jedná se o zcela neopodstatněný a nelogický krok, hodnocení je v tomto ohledu zcela nedostatečné. Nulová varianta není hodnocena.

Navíc přes identifikování vlivů „omezení migrační prostupnosti Labe“ a „rušivé vlivy při výstavbě“ právě rušivé vlivy jsou hodnoceny jen vágně jednou větou. Hodnocení vůbec nepočítá s průchodem smoltů přes MVE, což je vzhledem k absenci hodnocení možnosti údržby česlí zcela neadekvátní závěr. Nehodnocení ovlivnění reprodukční úspěšnosti je také chybou, protože právě reprodukce lososů, coby klíčový ekologický parametr, je přímo závislé na migračních možnostech.

Dopad na populaci bobra evropského

Stavbou PSD dojde k záboru teritoria pro jednu ze čtyř bobříků rodin, které v současnosti žijí v EVL. Dále ubudou i potravní zdroje. Ovlivněna bude čtvrtina populace, dopad záměru nelze pak hodnotit jako mírně negativní (-1), ale významně negativní (-2) i pro variantu 1B. Odchyt jedinců a jejich vysazení nad jezem Střekov by bohužel znamenalo vytvoření izolované populace s vyhlídkami spíše na degeneraci, nežli rozvoj nové zdravé populace (neprůchodnost jezu Střekov pro migrující jedince). Osídlení bobrem na nově upravených plochách je sporné z několika důvodů: jde o plochy v zastavěných oblastech (Ploučnice, Jílovský potok), kde vzniknou spíše prostory vhodné pro pobyt člověka (parkové úpravy, volnočasové plochy), než pro život bobra (kamenný zához břehu, jílem zpevněné tůně, plašení lidmi na vycházce a venčenými psy).

Dopad záměru na celistvost EVL Labské údolí.

Vzhledem k důraznému doporučení ze strany Evropské komise urychleně zařadit do národního seznamu nezmenšenou EVL Labské údolí v úseku Střekov – Hřensko, měla by být brána v úvahu tato EVL jako celek. Stavbou PSD dojde nejen k poškození tohoto území jako celku, ale i k negativnímu vlivu na chráněné druhy a stanoviště, která se v údolí vyskytují.

Z výše zmíněných připomínek k nejasné účinnosti navrhovaných zmírňujících opatření vyplývá také významně negativní vliv na druhy a stanoviště vyskytující se jak v EVL, tak mimo ně.

Závěr

Zpracovatel dokumentace dochází k mylnému záměru. **Vliv stavby PSD na druhy a stanoviště chráněné evropskou soustavou Natura 2000 lze posuzovat pouze jako významně negativní.**

Praha, 21. 3. 2012

Zpracovala Ing. Jana Vitnerová